

פסיכולוגיה התפתחותית

על-פי תכנית הרפורמה ללמידה משמעותית

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שלוש שעות.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים:

פרק ראשון	24	נקודות
פרק שני	48	נקודות
פרק שלישי	16	נקודות
פרק רביעי	12	נקודות
סה"כ	100	נקודות

ג. חומר עזר מותר לשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: ענה על מספר השאלות הנדרש בשאלון. המעריך יקרא ויעריך את מספר התשובות הנדרש בלבד, לפי סדר כתיבתן במחברתך, ולא יתייחס לתשובות נוספות.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטייטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טייטה" בראש כל עמוד טייטה. רישום טייטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

בשאלון זה 8 עמודים ועמוד אחד של נספח.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר,
אך מכוונות הן לנבחנות והן לנבחנים.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון (24 נקודות)

קרא את הקטע שלפניך וענה על שלוש מבין השאלות 1-4 שלאחריו (לכל שאלה – 8 נקודות).

ליאת ודוד בני השלוש מתפרצים לחצר הגן בריצה, כועסים זה על זה, דוחפים זה את זה. הם מתיישבים בארגז החול ומתחילים לשחק בחול הרטוב. הגננת דליה מתבוננת בהם, ואומרת לעצמה: "המשחק מרגיע אותם."

ליאת מבינה 'עוגות'. היא ממלאת דלי בחול, הופכת אותו, וכשהיא מרימה אותו נוצרת תלולית של 'עוגה'. כך יוצרת ליאת שורה של עוגות. כאשר היא מסיימת, היא אומרת: "עשיתי הרבה עוגות." הגננת אומרת: "נכון, הכנת הרבה עוגות. עוגות עגולות וגבוהות. בואי נספור יחד כמה עוגות הכנת." הגננת וליאת סופרות יחד: "אחת, שתיים, שלוש, ארבע," והגננת אומרת: "הכנת ארבע עוגות!"

באותו זמן דוד אוסף חול לערימה גבוהה. הוא מהדק את ערימת החול בידיו, מקשט אותה בעלים ואומר: "'הבית' שלי הכי גדול והכי מקושט."

ליאת מנסה לחקות את דוד. היא אוספת חול לערימה, אבל הערימה שלה לא גבוהה, והיא לא מוצאת עלים לקשט אותה. ליאת קמה בכעס והורסת את 'הבית' שבנה דוד.

דוד פורץ בבכי.

ליאת מסתכלת רגע על דוד, ונותנת לו את הדלי שבידה.

שאלה 1

הסבר מהי חשיבה סמלית, על-פי פיאז'ה. הבא דוגמה **אחת** לאופן שבו חשיבה סמלית באה לידי ביטוי בקטע.

שאלה 2

הסבר מהי אמפתיה. הבא דוגמה **אחת** מן הקטע להתנהגות אמפתית.

שאלה 3

הסבר מהו מנגנון הגנה, על-פי פרויד. הבא דוגמה **אחת** למנגנון הגנה אשר בא לידי ביטוי בקטע.

שאלה 4

תאר מאפיין **אחד** בדיבורה של הגננת דליה, אשר יכול לעזור לילדים בגן בתהליך רכישת השפה.

פרק שני (48 נקודות)

ענה על שש מבין השאלות 5–12 (לכל שאלה – 8 נקודות).

שאלה 5

ציין, על-פי פיאז'ה, איזה מאפיין חשיבה בא לידי ביטוי בכל אחד מן המשפטים שלהלן.
נמק את תשובותיך.

משפט א': נועה בת השלוש אוהבת לשחק בבובות. לכבוד יום ההולדת של דודתה, נתנה לה נועה במתנה בובה.

משפט ב': כאשר ראתה יעל בת הארבע שהדף של הספר נקרע, היא אמרה לאמה: "אימא, הדף של הספר נקרע, כואב לספר".

שאלה 6

הסבר מהי "קביעות העצם". הבא דוגמה **אחת** הממחישה מהי קביעות העצם.

שאלה 7

ציין מהן **שלוש** רמות המודעות של האדם, על-פי פרויד. הסבר מה מייצגת כל אחת מרמות המודעות.

שאלה 8

תאר את "המקרה של ג'ני". הצג מסקנה **אחת** ממקרה זה על התפתחות האדם.

שאלה 9

הסבר מהי "התרגלות". הבא דוגמה **אחת** לתהליך של התרגלות.

שאלה 10

לחיתול שמחזיק הילד בתמונה שלפניך יש תפקיד. הסבר מהו התפקיד.

איור לשאלה 10

מתוך: <http://ninguemcrescesozinho.com>

שאלה 11

הסבר מהו מורטוריום, על-פי אריקסון, וכיצד הוא יכול לתרום לפתרון הקונפליקט של מתבגרים.

שאלה 12

הצע **שתי** יכולות שפעוט יכול לפתח בעקבות התמודדות עם מצב של תסכול.

פרק שלישי (16 נקודות)

ענה על שתיים מבין השאלות 13–18 (לכל שאלה – 8 נקודות).

שאלה 13

הקבוצה

ציין שלושה מאפיינים המעידים על כך שמקהלת בית-ספר היא "קבוצה".

שאלה 14

מושג העצמי

הסבר מהו דימוי עצמי ריאלי ומהו דימוי עצמי אידיאלי. הסבר כיצד ישפיע על האדם פער גדול מדי בין שני הדימויים.

שאלה 15

נורמות בקבוצה

הסבר מהי "נורמה פורמלית" ומהי "נורמה בלתי-פורמלית". הבא דוגמה **אחת** לכל אחת מהן.

שאלה 16

מניעים

ציין שני מניעים שיכולים להניע בני-נוער להצטרף לקבוצת ריצה, והסבר כל אחד מן המניעים.

שאלה 17

אינטליגנציה

תאר שלושה מרכיבים של אינטליגנציה רגשית, על-פי גולמן.

שאלה 18

התניה אופרנטית

תאר, על-פי סקינר, שני כללים לשימוש נכון בחיזוקים.

פרק רביעי (12 נקודות)

ענה על כל השאלות 19–22 (לכל שאלה – 3 נקודות).
לכל שאלה ארבע תשובות, אך רק אחת מהן נכונה. הקף את האות המייצגת את התשובה הנכונה בדף התשובות שבנספח. הדבק את מדבקת הנבחן שלך במקום המיועד לכך בנספח, ובתום הבחינה הדק אותו אל מחברת הבחינה שלך.

שאלה 19

אמירה אוהבת מאוד לצייר, לכן נרשמה לחוג ציור במוזיאון לאמנות. על-פי התיאוריה של מאסלו:

- א.** אמירה רוצה לספק את הצורך שלה בהשתייכות ובאהבה.
- ב.** אמירה רוצה לספק את הצורך שלה במימוש עצמי.
- ג.** אמירה רוצה לספק את הצורך שלה בביטחון.
- ד.** אמירה רוצה לספק את הצרכים הפיזיולוגיים שלה.

שאלה 20

הוריו של עידן בן החמש שמו לב שהוא אוהב לפרק מכשירים, והחליטו לקנות לו ערכת כלי עבודה.

על-פי התיאוריה של אריקסון:

- א.** הוריו של עידן עוזרים לו לגבש את זהותו.
- ב.** הוריו של עידן עוזרים לו לפתח תחושה של יוזמה.
- ג.** הוריו של עידן עוזרים לו לפתח תחושה של חריצות.
- ד.** הוריו של עידן עוזרים לו לפתח תחושה של אמון בסיסי.

שאלה 21

הילדים שהשתתפו בניסוי השימור של פיאז'ה (למשל, כוסות המים) ענו תשובות לא נכונות. אילו מאפייני חשיבה באים לידי ביטוי בתשובות שלהם?

- א. הפיכות וביזוריות
- ב. הפיכות וריכוזיות
- ג. אי־הפיכות וביזוריות
- ד. אי־הפיכות וריכוזיות

שאלה 22

כאשר נדב משחק בגינה הציבורית, הוא נמנע מליצור קשר עם ילדים שאינו מכיר. איזה מרכיב מזג בא לידי ביטוי בהתנהגותו?

- א. רמת פעילות מוטורית
- ב. התקרבות-רתיעה
- ג. שכיחות של מצב רוח
- ד. מידת התמדה

בהצלחה!

הדבק את מדבקת הנבחן שלך במקום המיועד לכך.
כשתסיים להשיב על השאלות, הדק את דף התשובות למחברת הבחינה שלך.

שאלה 19 א ב ג ד

שאלה 20 א ב ג ד

שאלה 21 א ב ג ד

שאלה 22 א ב ג ד